

Posudek disertační práce Mgr. Jakuba France

Název práce: Psychologické aspekty navigace nevidomých

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.

Autor předkládá mezioborově pojatou práci s přesahem do aplikace poznatků při konstrukci navigačních pomůcek. Kromě dosažených výsledků a odpovědí na výzkumné otázky je práce přínosná svou metodologickou částí. Autor práce se nemohl opřít o již vyzkoušenou metodu a tak se detailně věnuje konstrukci výzkumného designu. Za velkou výhodou považují začlenění tohoto dílčího projektu do komplexní aplikace ve formě navigační pomůcky pro nevidomé. Uvítala bych na doplnění také popis kvalitativních pozorování. Autor část výzkumu publikuje v českém časopise. Za úvahu by stála i publikace výsledků na mezinárodní úrovni.

Práce má dobře postavenou strukturu. V úvodu si stanoví cíle studie a od nich odvíjí další výklad. Kromě vymezení základních okruhů, kterými jsou slepota, navigace a navigační pomůcky nevidomých, věnuje značnou pozornost poznávacím procesům. Pokrývá ve svém výkladu komplexně oblasti psychiky, které se na prostorové navigaci podílejí, a vztahuje je k problematice nevidomých. Zvláštní prostor je věnován prožívání stresu, jehož dopady na prostorovou navigaci jsou součástí experimentu.

V empirické části je velmi důkladně představena metodologická příprava i struktura vlastního experimentu. Autor detailně popisuje různé možnosti zjišťování znalosti prostoru i manipulace s hladinou stresu. Výzkumný vzorek je sice menší, ale vzhledem ke specifikům cílové skupiny a také náročnosti experimentu je dostatečný. Autor se spolupracujícím týmem si dobře poradili s aparaturou snímající data. Synchronizace všech vstupních údajů je náročná, ale zdá se, že byla v tomto případě dobře zvládnutá. Výsledky jsou přehledně prezentovány a důkladně diskutovány.

K vlastnímu textu nemám připomínky. Jazyk je pragmatický a dobře srozumitelný. Autor volí strohou grafiku bez příkras. V experimentální části jsou do textu zařazeny fotografie z experimentu. Nadprůměrná je práce s literaturou. Autor čerpá z více jak 270 zdrojů, které jsou z valné většiny zahraniční. Volí zdroje úzce se vztahující k tématu a dá se tak usuzovat, že prostudoval téměř veškerou dostupnou relevantní literaturu k tématu.

V rámci obhajoby bych ráda diskutovala otázku rozporu mezi subjektivním vnímáním stresu a objektivně měřenou hladinou prožívaného stresu při asistovaném průchodu trasou a samostatném průchodu trasou. Bylo při pozorování respondentů možné sledovat nějaké individuální strategie, jak předejít negativnímu dopadu stresu na zapamatování trasy (např. jestli si proband prošel určitý úsek při nácviku opakovaně)? Pokud jde o přítomnost průvodce, byl diskutován rozdíl mezi vedením za rameno a pouhou slovní instrukcí. Chápu nutnost omezit intervence průvodce v experimentu, ale referují probandi o posilování vlastního zvládnání stresu průvodcem prostřednictvím povzbuzování a ujišťování nevidomého?

Celkově autor předložil velmi kvalitní práci, která přináší poznatky uplatnitelné i v praxi a prokázal tak schopnost samostatné vědecké práce. Disertační práce Jakuba France splňuje podmínky kladené na tato řízení a **doporučuji** ji k obhajobě.

Praha, 30.4.2014

PhDr. Simona Horáková Hoskovcová, PhD.

Katedra psychologie

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy